

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA RUSKÉHO A FRANCOUZSKÉHO JAZYKA

**KONKURENCE FUTUR SIMPLE, FUTUR PROCHE A
PRÉZENTU INDIKATIVU DEZIGNUJÍCÍ DĚJ BUDOUCÍ**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lucie Beranová

Francouzský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PhDr. Antonín Vondráček, CSc.

Plzeň, 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

v Plzni dne

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Chtěla bych poděkovat PhDr. Antonínu Vondráčkovi, CSc. za odborné vedení a cenné rady při zpracovávání bakalářské práce

ÚVOD	2
1. SYSTÉM JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ VYJADŘUJÍCÍCH BUDOUCNOST VE FRANCOUZŠTINĚ	4
1.1. SLOVESO	4
1.2. ČAS	5
1.3. VYJÁDŘENÍ BUDOUCNOSTI VE FRANCOUZŠTINĚ	6
1.3.1. <i>Futur simple</i>	6
1.3.2. <i>Futur proche</i>	8
1.3.3. <i>Présent de l'indicatif</i>	10
1.3.4. <i>Futur antérieur</i>	11
1.3.5. <i>Passé composé</i>	13
1.3.6. <i>Konjunktiv vyjadřující budoucnost</i>	14
1.3.7. <i>Imperativ vyjadřující budoucnost</i>	15
1.3.8. <i>Nefinitní slovesné tvary vyjadřující budoucnost</i>	17
1.3.9. <i>Modální slovesa vyjadřující budoucnost</i>	18
1.3.10. <i>Adverbia vyjadřující budoucnost</i>	19
2. ČASOVÁ SOUSLEDNOST	21
3. PODMÍNKOVÉ VĚTY VE FRANCOUZŠTINĚ	23
3.1. PODMINKA MOZNA.....	23
3.2. PODMINKA NESKUTEČNA	24
4. JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY DEZIGNUJÍCÍ BUDOUCNOST V ČESKÉM JAZYCE	26
5. ANALÝZA TEXTU	28
ZÁVĚR	33
RÉSUMÉ	35
BIBLIOGRAFIE	36
INTERNETOVÉ ZDROJE	37

Úvod

Francouzský jazyk se řadí do velkorodiny indoevropských jazyků a do podskupiny jazyků románských. Dnešní francouzština vznikla na základě velmi složitého a dlouhého vývoje a stejně jako jiné románské jazyky, tak i francouzština vznikla na základě latiny. Jazyková struktura francouzského jazyka je zcela odlišná od jazyka českého, proto může být systém francouzských časů pro české studenty poněkud složitý. Užívání slovesných časů patří mezi nejsložitější gramatiku francouzštiny a mnohým českým studentům činí potíže.

Jak již napovídá název, tato bakalářská práce bude pojednávat o jazykových prostředcích vyjadřujících budoucnost a pokusí se odpovědět na otázku, zda si tři hlavní prostředky, *futur simple*, *futur proche* a *présent de l'indicatif*, jež vyjadřují budoucí děje, vzájemně konkurují. Zaměříme se nejen na teoretický výklad, který lze nalézt ve všech francouzských mluvnících a gramatikách, ale také se podíváme na praktickou část, která bude sestávat z excerpt příkladů z literatury, tisku a internetu a z analýzy textu.

Práce bude rozčleněna do několika hlavních částí. Nejprve se tedy zaměříme na teoretický výklad systému francouzských jazykových prostředků vyjadřujících budoucnost. Seznámíme se s francouzským slovesem a s tím, co znamená pojem čas. Detailně rozebereme každý tento jazykový prostředek, ukážeme si, jak se tvoří, jak se používá a samozřejmě si vždy použití názorně ukážeme na konkrétních příkladech.

Další dvě kapitoly se budou věnovat podmínkovým větám ve francouzštině a časové souslednosti, oběma těmto jevům je vyčleněna zvláštní kapitola.

V kapitole čtvrté si ukážeme, jak se tvoří a jak se vyjadřuje budoucnost v českém jazyce a pokusíme se nastítnit srovnání s francouzštinou.

V poslední části této práce se budeme věnovat analýze textu. Ověříme si zde teoretický výklad v praxi. Na literárním textu si ukážeme frekvenci použití jednotlivých jazykových prostředků vyjadřujících budoucnost a podíváme se, jak je to v praxi s jejich konkurencí.

Při psaní této bakalářské práce bude pro praktickou část oporou jedna z nejnámějších českých gramatik od Josefa Hendricha, Otomara Radiny a Jaromíra Tláškal *Francouzská mluvnice* a od Jana Šabršuly *Vědecká mluvnice francouzštiny* a *Slovní druhy současné francouzštiny*. Dále mluvnice *Le bon usage* od Maurice Grevisse a kniha *La Grammaire d'aujourd'hui*, jejímiž autory jsou Michel Arrivé, François Gadet a Michel Galmiche.

Pro analýzu textu a některá excerpta jsme si vybrali knihu od belgického autora detektivek a psychologických románů, Georse Simenona, *L'amoureux de Mme Maigret* (Nápadník paní Maigretové). Dále jsme si pro vyhledávání excerpt příkladů z literatury vybrali knihu od Julese Verna, francouzského spisovatele dobrodružné literatury, *Un hiver dans les glaces* (Zajatci polárního moře), a knihu od autora Louise Pergauda, francouzského romanopisce a učitele, *La guerre des boutons* (Knoflíková válka). Pro příklady z denního tisku použijeme články ze známých francouzských novin, *Le Monde*, *Le Figaro* a *Le Parisien* a jiné francouzské internetové stránky.

1. Systém jazykových prostředků vyjadřujících budoucnost ve francouzštině

Systém slovesných časů je ve francouzštině mnohem bohatší než v češtině. Abychom lépe pochopili systém všech časů, tedy i časů, které vyjadřují budoucnost, je velmi důležité seznámit se nejprve s francouzským slovesem. Největší morfologické změny ze všech slovních druhů prodělává právě sloveso. Z gramatických kategorií se u slovesa určuje osoba, číslo, čas, způsob a rod. [12/112]

1.1. Sloveso

Sloveso je mluvnickým i významovým centrem věty, neboť právě sloveso určuje obsazení určitých pozic ve větě a tím organizuje její stavbu. Ze všech slovních druhů je sloveso z hlediska soustavy tvarů a mluvnických kategorií nejbohatší. [3/160]

Francouzština, jak bylo již uvedeno výše, se vyznačuje velmi složitým systémem slovesných tvarů.

Ve francouzském jazyce dělíme tvary slovesné na určité (finitní) a neurčité (nefinitní). Dále francouzská slovesa dělíme na slovesa pravidelná a na slovesa nepravidelná. Francouzština nemá slovesné vzory, jako tomu je např. českém jazyce. Většina francouzských gramatik rozděluje francouzská slovesa do tří slovesných tříd podle zakončení infinitivu: 1. třída: *parler*, 2. třída: *finir*, 3. třída: *vendre* a nepravidelná slovesa tvořící samostatnou skupinu, bez ohledu na jejich infinitivní koncovku. [12/112]

Francouzská slovesa můžeme tedy řadit dle produktivnosti na slovesa produktivního typu (1. třída, např. *parler*, asi 90 % sloves), dále na slovesa omezeně produktivního typu (2. třída, např. *finir*, asi 6 % sloves). Zbylá slovesa můžeme rozdělit do několika podtříd, ty lze pro přehled zařadit podle infinitivní koncovky. Uveďme si tedy tři hlavní podtřídy (spadají sem tedy slovesa zakončená na *-er*, na *-re*, na *-ir*). [10/188]

Francouzština rozlišuje slovesa plnovýznamová, např. *travailler*, *rester*, a slovesa pomocná *avoir* a *être*, která jsou součástí složených slovesných tvarů (*j'ai travaillé*). Tzv. polopomocná slovesa se pojí s infinitivem, např. *aller* (*je vais travailler*), *faire* (*je fais réparer*), stejně tak i slovesa způsobová (modální) jako *devoir*, *pouvoir*, *vouloir*. [5/325]

Plnovýznamová slovesa se dělí na slovesa předmětová (*faire un travail*) a slovesa bezpředmětová (*venir*). Předmětová slovesa mohou být buď přechodná, nebo nepřechodná.

Slovesa zvrtná (*se réveiller*) a neosobní (*il pleut*) patří též mezi plnovýznamová slovesa. [5/325]

Nepravidelná slovesa zakončená na *-er* reprezentuje velmi frekventované sloveso *aller* a dále sloveso *envoyer*, to jsou jediná dvě slovesa zastupující tento typ nepravidelných sloves. Nepravidelné sloveso, které je zakončeno infinitivní koncovkou *-re* je např. *vendre* a mezi slovesa, která jsou zakončená na *-ir* patří např. sloveso *venir*. [5/325]

1.2. Čas

Bakalářská práce tedy pojednává o jazykových prostředcích vyjadřujících budoucnost ve francouzštině. Co je sloveso a jak se vlastně francouzské sloveso chová, jsme si vysvětlili v minulé podkapitole. Teď si vysvětlíme, co znamená pojem čas.

„Čas v lingvistice znamená určitý tvar slovesa vyjadřující časové období, ve kterém daný děj probíhal, probíhá nebo bude probíhat. V různých jazycích se mohou časy rozlišovat na aktuální (minulý, přítomný, budoucí) a relativní (např. předminulý, předpřítomný, předbudoucí), které slouží k vyjádření předčasnosti či následnosti dějů.“ [13]

Slovesný čas je slovesná kategorie, jež je podřízena kategorii způsobu. [3/165] Zařazení děje na časovou osu je uskutečňováno zejména pomocí kategorie slovesného času; *„jako gramatický prostředek s komunikační funkcí odráží ovšem kategorie slovesného času časové vztahy jen v rozčlenění do významových úseků značně obecných. Vedle tohoto gramatického prostředku se uplatňují i prostředky jiné, jako časová adverbia nebo vedlejší věty časové atd., např. pro přesné vymezení okamžiku nebo časového úseku anebo vůbec pro jemnější postižení „fyzikálního“ času.“* [6/163]

Existují prvotní časové stupně, tedy přítomnost, minulost a budoucnost a to z hlediska jazykové promluvy. Přítomné je to, co je současné s dobou promluvy, minulé je to, co časově předchází a budoucí je to, co časově následuje. Podle poměru k ději hlavnímu je možné určovat též stupně vedlejší a zařazovat děje jako děj současný, předčasný nebo následný. [9/119]

Velmi zajímavá je například Augustinova úvaha o čase. Tento významný filozof vyvrací myšlenku o třech časech, tedy o čase minulém, přítomném a budoucím. Podle Augustina nemůže být ani minulý, ani budoucí čas skutečný, protože to, co je budoucí,

ještě není a to, co je minulé, už není. Podle Augustina není možné minulé ani budoucí čas změřit, měřitelný je pouze čas přítomný, i to je ale podle něj složité. Augustin napsal, že sice existují tři časy, ale přítomný čas s ohledem k minulosti, přítomný čas s ohledem k přítomnosti a přítomný čas s ohledem k budoucnosti. [22]

V českém jazyce rozlišujeme tři základní časy: přítomný (prézens), minulé (préteritum) a budoucí (futurum). V jazyce francouzském je to poněkud složitější.

Francouzština má osm hlavních časů indikativních (čtyři jednoduché a čtyři složené), kondicionál jednoduchý a minulé (složený), imperativ jednoduchý a složený, infinitiv jednoduchý a složený, participium na *-ant* („přítomné“) a participium zvané „minulé“ a „minulé složené“, dva konjunktivy jednoduché a dva konjunktivy složené. [10/189]

1.3. Vyjádření budoucnosti ve francouzštině

Budoucí francouzské časy se dělí na jeden čas jednoduchý (*futur simple*) a dva časy složené (*futur antérieur*, *futur proche*). Budoucnost lze ovšem ve francouzštině vyjádřit taktéž pomocí jiných prostředků.

Hlavní tři časy vyjadřující budoucnost ve francouzském jazyce, jimiž se bude zabývat tato bakalářská práce, jsou *futur simple*, *futur proche* a *présent de l'indicatif*, zmíníme se ovšem i o *futur antérieur* a *passé composé*, které také v určitých případech vyjadřují budoucnost.

Dále neopomeneme ani na významy konjunktivů, imperativů, nefinitivních tvarů slovesných, modálních sloves (*vouloir*, *devoir*) a adverbíí vyjadřujících budoucnost.

1.3.1. Futur simple

Futur simple vyjadřuje budoucí děj vzhledem k době projevu. [4/1096] Jedná se o francouzský jednoduchý budoucí čas, který se užívá zejména v psané podobě.

„V protikladu k *présent* a *minulým* časům tento čas *dezigňuje* děj, který se z hlediska autora projevu *teprve uskuteční* nebo *bude uskutečňovat*, anebo který od *přítomného okamžiku bude trvat déle* :“ [10/205]

a) *Il viendra bientôt*. (Přijde brzy.)

b) *Il cherchera mon livre.* (Bude hledat moji knihu.)

c) *Je resterai ici jusqu'à votre retour.* (Zůstanu tady, dokud se nevrátíte.) [10/205]

Futur simple se tvoří u všech sloves týmiž koncovkami :

1. os. č.j. -ai	1. os. mn.č. -ons
2. os. č.j. -as	2. os. mn.č. -ez
3. os. č.j. -a	3. os. mn.č. -ont

Tyto koncovky se u všech pravidelných sloves a u mnoha nepravidelných sloves připojují k infinitivu. „Tyto koncovky jsou původem tvary přítomného času slovesa *avoir*, jen v 1. a v 2. osobě množného čísla jsou zkráceny. U všech sloves předchází před těmito koncovkami souhláska **r**.“ [5/341]

Některá francouzská slovesa odvozují *futur simple* od zvláštní kmenové varianty. [10/191]

Futur simple se tedy tvoří od jiného základu než od infinitivu u těchto sloves : *Acquérir, courir, mourir, pouvoir, voir, pleuvoir, recevoir, falloir, valoir, vouloir, envoyer, faire, être, avoir, savoir, devoir, mouvoir, tenir, venir, s'asseoir, cueillir, aller.* [5/341]

Pomocí *futur simple* můžeme tedy vyjádřit:

▪ **budoucí děj vzhledem k přítomnosti**

Př. : Georges viendra vous voir demain. [5/424]

Překlad : Jiří vás zítra navštíví.

Př.: Rafael Nadal ne disputera pas le Masters 1000 de Miami la semaine prochaine. [14]

Překlad: Rafael Nadal nebude příští týden hrát na Masters 1000 v Miami.

▪ **rozkaz**

Př. : Vous referez tout cela. [5 /424]

Překlad : Tohle všechno předěláte.

Př.: Tu verras! [8/346]

Překlad: Uvidíš!

- **3. osoba u sloves *avoir* a *être* může v budoucím čase vyjadřovat pravděpodobnost či předpoklad :**

*Př. : Jeanne **aura** du travail, c'est pourquoi elle ne vient pas. Elle **sera** encore dans son bureau. [5/424]*

Překlad : Jana má asi práci, a proto nejde. Zřejmě je ještě v kanceláři.

*Př.: Ce **sera** le signal d'un nouveau mouvement. [15]*

Překlad: To je zřejmě signál k novému hnutí.

1.3.2. Futur proche

V hovorové francouzštině se k vyjádření budoucnosti stále častěji užívá opisu se slovesem *aller*. [5/425] Zda vyjadřuje budoucnost blízkou nebo vzdálenou, záleží na kontextu, stejně jako u jeho varianty *futur simple*.

Futur proche tvoříme časováním polopomocného slovesa *aller* a infinitivem významového slovesa.

<i>je vais trouver</i>	<i>nous allons trouver</i>
<i>tu vas trouver</i>	<i>vous allez trouver</i>
<i>il va trouver</i>	<i>ils vont trouver</i>

Futur proche může tedy vyjadřovat :

- **budoucí děj blízký**

*Př. : Maintenant, nous **allons cesser** le jeu. [10/308]*

Překlad : Ukončíme hru.

*Př.: Le constructeur automobile allemand Volkswagen **va ouvrir** une usine supplémentaire en Chine. [18]*

Překlad: Německá automobilka Volkswagen otevře v Číně doplňkovou továrnu.

*Př.: Nous **allons tous dire** au maître que c'est la faute de Bacaillé, dit La Crique. [10/47]*

Překlad: Řekneme všichni učitelé, že je to Bacaillého chyba, řekl La Crique.

▪ **budoucí děj vzdálený**

Př. : Antoine et Nicole vont se marier l'année prochaine. [5 /425]

Překlad : Antonín a Nikola se budou napřesrok brát.

Př.: Mes amis, leur dit-il, nous allons attendre ici que le froid diminue puis nous irons tous ensemble sur le navire. [11/26]

Překlad: Moji přátelé, řekl jim, počkáme tady, než zima poleví, pak půjdeme všichni společně na loď.

Př.: La taxe exceptionnelle sur les dépôts bancaires qui doit être mise en place à Chypre va toucher non seulement les citoyens, mais aussi les résidents étrangers, et notamment les Russes, dont les avoirs sur l'île sont considérables. [13]

Překlad: Mimořádná daň z bankovních vkladů, která musí být uložena na Kypru, bude mít vliv nejen na občany, ale i na cizince, včetně Rusů, jejichž jmění na ostrově je značné.

„Prézens formému *aller* s infinitivním faktivním lexémem denotuje a dezignuje děj budoucí.“ Termín *futur proche*, jak jej označuje většina gramatik, je v současnosti motivován falešně, budoucnost blízkou vyjadřuje především *présent de l'indicatif*. Útvar *aller* + infinitiv prostě zařazuje děj do budoucnosti.

Futur simple a *futur proche* jsou v současnosti především stylistickými variantami. „Stylistické motivy a diferenciace se mohou projevit též tak, že formy *aller* + infinitiv může být užito někdy z důvodu afektivních, v kontextech, které mají ironický nebo výhružný obsah.“ Např. ve větě : *Attends, je vais te la faire danser.*

Synonymie *futur simple* a *futur proche* má určité asymetrie. Lze říci, že *futur proche* vykazuje určité stopy defektivnosti. „Především je tento opis nepravděpodobný se slovesem *être*.“

Futur proche je tedy, jak již bylo uvedeno výše, hlavním dezignantem budoucího děje v subkódech lidových a hovorových. Z toho plyne jeho větší frekvence v dialozích a tedy i v některých slovesných osobách (např. v první osobě ve srovnání s osobou třetí, kde funguje častěji *futur simple*). V administrativním subkódu se *futur proche* vůbec nevyskytuje.

F. Kahn nachází v hovorovém jazyce frekvenční vztah mezi *futur proche* a *futur simple* 280 : 73, R. Martin v jazyce literárních děl nachází poměr zcela opačný (1.659 případů *futur simple*, 126 příkladů *futur proche*). Z. Stavinohová nachází v literárních

textech převahu *futur simple*, s poměrně značnými diferenciami u jednotlivých autorů. [10/308,309]

1.3.3. Présent de l'indicatif

Tento čas vyjadřuje velmi často přítomný děj (nebo stav) aktuální. [10/202] *Présent de l'indicatif* může ovšem vyjadřovat též blízký budoucí děj (př. *Nous sommes prêts dans un instant.*) nebo někdy také blízký minulý děj (př. *Je n'attends pas depuis longtemps ; j'arrive seulement.*). [5/419] Jelikož se tato bakalářská práce zabývá vyjadřováním budoucnosti, bude nás tedy zajímat hlavně to, že *présent de l'indicatif* vyjadřuje také blízkou budoucnost.

U pravidelných sloves 1. třídy nahrazujeme infinitivní koncovku *-er* koncovkami :
-e, -es, -e ; -ons, -ez, -ent. [5/338]

1. slovesná třída : *parler*

<i>je parle</i>	<i>nous parlons</i>
<i>tu parles</i>	<i>vous parlez</i>
<i>il parle</i>	<i>ils parlent</i>

U pravidelných sloves 2. třídy nahrazujeme koncovku *-ir* koncovkami : *-is, -is, -it ; iss+ons, -iss+ez, -iss+ent.* [5/339]

2. slovesná třída : *finir*

<i>je finis</i>	<i>nous finissons</i>
<i>tu finis</i>	<i>vous finissez</i>
<i>il finit</i>	<i>ils finissent</i>

„Asociační pole *présent* je rozšiřitelné a ne zcela ohraničené. Do představy *présent* mluvčí lehce zahrne část minulosti nebo část budoucnosti. Proto také formy *présent de l'indicatif* lehce využije mluvčí, když si je vědom logické nebo psychologické kontinuity s minulostí nebo s budoucností. Okrajový významový element zahrnutý v jazykovém *présent* se pak může stát dominantním a na úrovni *deixis* se projeví jako *noém préterita* nebo *futura*.“ Příkladem je věta : *Vous descendez (à la prochaine station)?* [10/203]

Présent de l'indicatif vyjadřuje :

- **děj, který právě probíhá**

Př. : *En ce moment, nous **dînons**.* [5/418]

Překlad : Teď večeříme.

- **obvyklý děj, zvyk**

Př. : *Je **me couche** à onze heures.* [5/418]

Překlad : Chodím spát v jedenáct hodin.

- **skutečnost obecně platnou**

Př. : *La guerre **n'est pas fatale**.* [5/418]

Překlad : Válka není neodvratná.

- **návod, naučení**

Př. *On **prend** l'autobus 101 et on **descend** place de la Paix.* [5/418]

Překlad : Jede se autobusem 101 a vystupuje se na náměstí Míru.

- **někdy též blízký děj minulý**

Př. : *Je **n'attends pas** depuis longtemps; j'**arrive** seulement.* [5/419]

Překlad : Nečekám dlouho ; zrovna přicházím.

- **blízký děj budoucí**

Př. : *Nous **sommes prêts** dans un instant.* [5/419]

Překlad : Za okamžik jsme hotovi.

Př.: *Je **reviens** à l'instant!* [8/346]

Překlad: Přijdu za chvíli!

1.3.4. Futur antérieur

Futur antérieur je tzv. čas předbudoucí. Vyjadřuje děj, který se z hlediska autora projevu stane před jiným budoucím dějem, zejména ve vztahu s jiným dějem budoucím. Nejčastěji se používá ve větách vedlejších po spojkách a spojkových souslovích (*quand*,

lorsque, après que). Dále vyjadřuje děj, který bude ukončený v určitém okamžiku a děj pravděpodobný, ukončený v minulosti. [10/211]

Futur antérieur tvoříme pomocí pomocného slovesa *avoir* nebo slovesa *être* a přičestí minulého, a to tak, že slovesa *avoir* a *être* vyčasujeme jako *futur simple*.

U většiny sloves užíváme sloveso *avoir*.

<i>j'aurai parlé</i>	<i>nous aurons parlé</i>
<i>tu auras parlé</i>	<i>vous aurez parlé</i>
<i>il aura parlé</i>	<i>ils auront parlé</i>

Sloveso *être* se užívá jen u těchto sloves : *aller, arriver, décéder, descendre, éclore, entrer, monter, mourir, naître, partir, passer* (ve významu procházet), *rentrer, rester, retourner, sortir, tomber, venir* a u jejich odvozenin. Tyto slovesa vyjadřují pohyb, stav nebo změnu stavu. [5/357]

<i>je serai allé</i>	<i>nous serons allés</i>
<i>tu seras allé</i>	<i>vous serez allés</i>
<i>il sera allé</i>	<i>ils seront allés</i>

Pomocné sloveso *être* užíváme též u sloves zvratných (př. *se réveiller*).

<i>je me serai réveillé</i>	<i>nous nous serons réveillés</i>
<i>tu te seras réveillé</i>	<i>vous vous serez réveillés</i>
<i>il se sera réveillé</i>	<i>ils se seront réveillés</i>

Přičestí minulé zůstává ve složených slovesných tvarech buď neměnné, nebo se shoduje v rodě a v čísle s podmětem, nebo s předmětem přímým. Shoda tedy může mít několik podob. S podmětem věty se přičestí minulé shoduje, pokud časujeme sloveso s pomocným slovesem *être*. S přímým předmětem se minulé přičestí shoduje, pokud tento předmět před ním předchází a to u sloves časovaných s pomocným slovesem *avoir*. [5/416]

Futur antérieur vyjadřuje :

▪ **děj, který skončil dříve než nastane jiný děj budoucí**

*Př. : Quand Pierre **aura passé** son examen, il partira en vacances. [5 /425]*

Překlad : Až udělá Petr zkoušku, pojedete na prázdniny.

*Př.: Dès que je **serai parti**, tu téléphoneras au juge Comélieau pour lui dire... [8/63]*

Překlad: Jakmile odejdu, zavoláš soudci Comélieauovi, abys mu řekl...

▪ **děj, který bude ukončen v daném okamžiku**

*Př. : A six heures du soir, tout le monde **sera rentré**. [5 /425]*

Překlad : V šest hodin večer budou všichni zpátky.

*Př.: **J'aurai préféré** perdre le match. [16]*

Překlad: Raději prohraju ten zápas.

▪ **pravděpodobný děj, ukončený v minulosti**

*Př. : Ils se **seront trompés**. [5 /425]*

Překlad : Asi se zmýlili.

*Př.: Olivier Metzner **aura eu** une influence considérable dans l'histoire de la justice pénale. [17]*

Překlad: Olivier Metzner měl zřejmě značný vliv na historii trestního soudnictví.

1.3.5. Passé composé

Tento vyprávěcí čas je označován jako minulý čas složený nebo také jako složené perfektum. Tento čas vyjadřuje obvykle předčasnost vzhledem k přítomnosti a označuje děj, který byl v minulosti dokončen. [10/207]

Passé composé tvoříme pomocí pomocného slovesa *avoir* nebo *être* vyčasovaného v *présent de l'indicatif* a pomocí příčestí minulého významového slovesa.

Časování s pomocným slovesem *avoir* :

<i>j'ai parlé</i>	<i>nous avons parlé</i>
<i>tu as parlé</i>	<i>vous avez parlé</i>
<i>il a parlé</i>	<i>ils ont parlé</i>

Časování s pomocným slovesem *être* :

<i>je suis allé</i>	<i>nous sommes allés</i>
<i>tu es allé</i>	<i>vous êtes allés</i>
<i>il est allé</i>	<i>ils sont allés</i>

Tento minulý čas tedy vyjadřuje jednorázový děj, který byl ukončený v minulosti, minulý děj, který se udál jen jednou a jehož trvání je vymezeno, minulý děj opakovaný, jehož počet opakování je vyjádřen alespoň přibližně. Nás ovšem zajímá, že pomocí *passé composé* dokážeme vyjádřit děj ukončený v blízké budoucnosti. [5/419]

Př. : Encore quelques minutes et nous avons fini de déjeuner. [5 /419]

Překlad : Ještě několik minut a budeme po obědě.

V podmínkových větách se pomocí *passé composé* nahrazuje předbudoucí čas.

Př. : Si demain soir Marie est rentrée, nous irons voir les Dupont. [5 /420]

Překlad : Jestli se Marie zítra do večera vrátí, půjdeme navštívit Dupontovy.

1.3.6. Konjunktiv vyjadřující budoucnost

Pro označení tohoto slovesného tvaru existuje několik výrazů. Například v Šabršulově Vědecké mluvnici francouzštiny se používá termín subjunktiv, zatímco v Hendrichově Francouzské mluvnici se používá výraz konjunktiv, dále můžeme též nalézt subjunctif, což je francouzský termín pro tento jev. V této podkapitole se tedy pojdme držet Hendrichova označení, tedy označení konjunktiv.

Konjunktiv je slovesný způsob, který se používá převážně v určitých typech vedlejších vět, tedy v rámci souvětí. Ve větách jednoduchých je jeho užití méně časté.

Konjunktiv tvoříme ze základu, který dostaneme, odtrhneme-li koncovku *-ent* 3. osoby množného čísla přítomného času oznamovacího způsobu. Koncovky konjunktivu přítomného jsou : [5/428]

1. os. č.j. <i>-e</i>	1. os. mn.č. <i>-ions</i>
2. os. č.j. <i>-es</i>	2. os. mn.č. <i>-iez</i>
3. os. č.j. <i>-e</i>	3. os. mn.č. <i>-ent</i>

Konjunktiv ve větě jednoduché nahrazuje zejména neexistující tvary rozkazovacího způsobu 3. osoby, vyjadřuje tedy rozkaz, zákaz, výzvu, přání. Věta jednoduchá s konjunktivem je zásadně uvozena částicemi *que* nebo *pourvu que*.

Př. : Que tout le monde soit prêt ! [5/428]

Překlad : Ať jsou všichni připraveni !

Př. : Pourvu qu'il ne pleuve pas ! [5/428]

Překlad : Jen aby nepršelo !

Konjunktiv ve větách vedlejších plní tři funkce, především ho vyžadují ve větách vedlejších některá slovesa, popř. podstatná jména nebo přídavná jména stojící ve větě řídící, některé spojky a spojková sousloví, dále konjunktiv slouží ve větě vedlejší k odlišení významu od oznamovacího způsobu a nakonec, konjunktiv je pouhou stylistickou variantou oznamovacího nebo podmiňovacího způsobu. [5/429]

Příklady užití konjunktivu vyjadřujícího budoucnost :

Př. : Il est nécessaire que nous venions. [5/429]

Překlad : Je nutné, abychom přišli.

1.3.7. Imperativ vyjadřující budoucnost

Rozkazovací způsob neboli imperativ se od oznamovacího způsobu liší zejména tím, že podmět není vyjádřen osobním zájmenem (*parlez-mluvte x vous parlez-mluvíte*).

Imperativ existuje pouze v první osobě množného čísla a ve druhé osobě jednotného a množného čísla. [4/1101]

Jednotlivé tvary, tzn. 2. osoba jednotného čísla a 1. a 2. osoba množného čísla, mají tuto podobu :

Osoba a číslo	1. třída	2. třída	Nepravidelná slovesa
2. os. jedn. č.	<i>parle</i>	<i>finis</i>	<i>sors</i>
1. os. mn. č.	<i>parlons</i>	<i>finissons</i>	<i>sortons</i>
2. os. mn. č.	<i>parlez</i>	<i>finissez</i>	<i>sortez</i>

Z uvedené tabulky je patrné, že po zvukové stránce se jednotlivé tvary sloves 1. a 2. třídy i sloves nepravidelných shodují s odpovídajícími tvary oznamovacího způsobu. Stejně tomu je i po stránce pravopisné, tedy s výjimkou 2. osoby čísla jednotného u sloves 1. třídy. Zde místo koncovky *-es* (např. *tu parles*) je imperativní koncovka *-e* (např. *parle*). Podobně zaniká koncovka *-s* v 2. osobě jednotného čísla u slovesa *aller*.

Téměř všechna nepravidelná slovesa mají tvary rozkazovacího způsobu shodné s odpovídajícími tvary oznamovacího způsobu po stránce pravopisné i po stránce zvukové. Avšak tato slovesa tvoří výjimku : [5/340]

<i>être</i>	<i>avoir</i>	<i>savoir</i>	<i>vouloir</i>
<i>sois</i>	<i>aie</i>	<i>sache</i>	<i>veux</i> (chtěj) <i>veuille</i> (rač)
<i>soyons</i>	<i>ayons</i>	<i>sachons</i>	<i>voulons</i> (chtějme)
<i>soyez</i>	<i>ayez</i>	<i>sachez</i>	<i>voulez</i> (chtějte) <i>veuillez</i> (račte)

Rozkazovací způsob vyjadřuje rozkaz nebo zákaz (*př. : Levez-vous.*), prosbu (*př. : Attendez-nous.*), výzvu (*př. : Entrez sans frapper.*), radu (*př. : Allez tout droit.*), varování (*př. : Ne va pas le leur dire.*) a přání (*př. : Dormez bien.*). [5/426] Na uvedených

příkladech vidíme, že v některých případech rozkazem vyjadřujeme budoucnost, viz. *Attendez-nous.*, překlad – Počkejte na nás.

Rozkazovací způsob tedy vyjadřuje děj, který se podle vůle autora projevu má stát skutečným, a který má uskutečnit jiná osoba, než je autor projevu, zpravidla oslovený. Proto se také imperativ používá jen ve 2. osobě jednotného nebo množného čísla a v 1. osobě množného čísla. [10/251]

Existuje imperativ jednoduchý a imperativ složený. Složený rozkazovací způsob, který vyjadřuje ukončení děje, se užívá zřídka, ovšem právě tento vyjadřuje též budoucnost. [5/426]

Př. : Soyez rentrés à six heures. [5/426]

Překlad : Vraťte se do šesti hodin.

Rozkazovací způsob můžeme nahradit i jinými slovesnými tvary :

Př. : Vous prenez le train de huit heures. [5/426]

Překlad : Pojedete vlakem v osm hodin.

Př.: Vous irez tout seul. [5/426]

Překlad : Půjdete tam sám.

1.3.8. Nefinitní slovesné tvary vyjadřující budoucnost

Nefinitní slovesné tvary jsou slovesné tvary neurčité, tedy infinitivy a příčestí. Tyto tvary vyjadřují různě pojatý neaktualizovaný stav, děj nebo relaci. Nefinitní tvary slovesné můžeme stavět do protikladu jak k slovesným tvarům finitním, tak i k jiným slovním druhům jako je podstatné jméno, přídavné jméno a příslovce. [10/291]

Jsou to tvary, které nevyjadřují ani osobu, ani číslo, ani čas. Infinitivů i příčestí se ve francouzském jazyce užívá mnohem častěji než v jazyce českém. [5/393]

Přítomný infinitiv vyjadřuje současný nebo následný děj.

Př. : Je suis heureux de pouvoir partir le mois prochain. [5/393]

Překlad : Jsem rád, že budu moci příští měsíc odjet.

Příčestí přítomné má neměnný tvar zakončený na *-ant* a je nutné odlišit ho od přídavného jména slovesného. Přítomné příčestí je slovesný tvar, který vyjadřuje časově omezený děj, kdežto přídavné jméno slovesné vyjadřuje trvalý stav nebo stálou vlastnost a shoduje se s řídicím podstatným jménem v čísle a v rodě. [5/410]

Příčestí přítomné nejčastěji vyjadřuje současnost s jiným dějem a to s přítomným, minulým nebo budoucím.

Zde je vyjádřen čas minulý :

Př. : Eve est arrivée à dix heures portant une petite valise bleue. [5/410]

Překlad : Eva přišla v deset hodin a nesla modrý kufřík.

Zde je vyjádřen čas přítomný :

Př. : Eve arrive à dix heures portant une petite valise bleue. [5/410]

Překlad : Eva přichází v deset hodin a nese modrý kufřík.

Zde je vyjádřen čas budoucí :

Př. : Eve arrivera à dix heures portant une petite valise bleue. [5/410]

Překlad : Eva přijde v deset hodin a ponese modrý kufřík.

1.3.9. Modální slovesa vyjadřující budoucnost

Modální neboli způsobová slovesa jako *devoir*, *pouvoir*, *vouloir* a *falloir* se pojí s infinitivem a vyjadřují vztah mluvčího k ději vyjádřenému infinitivem slovesa plnovýznamového. [5/386]

V následujících případech modální slovesa *vouloir*, *pouvoir*, *devoir* a *falloir* vyjadřují budoucnost:

- ***vouloir***

Př.: Je veux bien vous l'expliquer. [5/386]

Překlad : Rád vám to vysvětlím.

- ***pouvoir***

Př. : Il se peut au'il pleuve. [5/386]

Překlad : Bude možná pršet.

▪ **devoir**

Př. : *Le temps semble devoir s'améliorer bientôt.* [5/388]

Překlad : Zdá se, že se počasí brzy zlepší.

▪ **falloir**

Př. : *Il faut me lever tôt demain.* [5/388]

Překlad : Zítra musím časně vstávat.

1.3.10. Adverbia vyjadřující budoucnost

Adverbia neboli příslovce jsou neohebná slova, která vyjadřují bližší okolnosti děje, stavu, stupeň vlastnosti nebo míru jevu. [5/449]

Příslovce mohou být definována třemi charakteristikami: jsou neměnná, závislá a nepřechodná. [1/45]

Existují příslovce místa, času, způsobu, množství, příslovce srovnávací, tázací, větná. Nás tedy zajímají především příslovce časová, zejména vyjadřující budoucnost.

Příklad adverbíí pro vyjádření budoucnosti

Francouzský výraz	Překlad
<i>après</i>	potom
<i>après-demain</i>	pozítří
<i>demain</i>	zítra
<i>dorénavant</i>	napříště
<i>puis</i>	pak

Př. : *Ce qui est valable aujourd'hui ne le sera plus **demain**.* [19]

Překlad : Co platí dnes, nemusí platit zítra.

Př.: *Grâce aux améliorations institutionnelles en Europe, il est de plus en plus vraisemblable que nous aurons **dorénavant** des budgets solides.* [20]

Překlad: Díky institucionálním zlepšení v Evropě, je stále pravděpodobnější, že pro příště budeme mít pevné rozpočty.

Př.: On y sera après-demain soir...

Překlad: Budu tam pozítří večer... [8/260]

Př.: Après le 6 mars à 18 heures, ce sera trop tard.

Překlad. 6. března po 18. hodině bude příliš pozdě. [23]

Shrnutí

První kapitola nám přinesla mnoho poznatků, jež se nyní pokusíme stručně shrnout. V první kapitole jsme se tedy seznámili se systémem jazykových prostředků vyjadřujících budoucnost ve francouzštině.

Nejprve jsme si vysvětlili, jak se chová francouzské sloveso, že se jedná o slovní druh, který prodělává největší morfologické změny a ukázali jsme si, jak dělíme slovesné tvary podle určitých kritérií.

Dále jsme zmínili o tom, co znamená pojem čas, že v lingvistice čas znamená určitý tvar slovesa, který vyjadřuje určité časové období, ve kterém daný děj probíhal, probíhá nebo bude probíhat. V českém jazyce rozlišujeme tedy pouze tři základní časy, přítomný, minulý a budoucím, francouzština je v tomto ohledu podstatně bohatší.

Poté jsme teoreticky rozebrali všechny prostředky vyjadřující budoucnost, tedy *futur simple*, *futur proche*, *présent de l'indicatif*, *futur antérieur* a *passé composé*, dále konjunktiv, imperativ, nefinitní slovesné tvary, modální slovesa a adverbia vyjadřující budoucnost. U každého tohoto jazykového prostředku jsme si nejprve vysvětlili, jak se tvoří, kdy se používá a nakonec jsme si jejich použití názorně ukázali na konkrétních příkladech.

2. Časová souslednost

Časová souslednost je ve francouzštině poněkud zvláštním jevem. Znalost časové souslednosti je velmi důležitá, neboť při její neznalosti může snadno dojít například k nepřesnostem při překladu.

Užívání časů ve větách vedlejších, zejména ve větách obsahových, v řeči nepřímé a polopřímé a v nepřímé otázce, se ve francouzském jazyce řídí jinými pravidly, než je tomu v jazyce českém. Rozdíl se projeví teprve tehdy, když je sloveso věty řídící v některém minulém čase (*passé composé, imparfait*, atd.). [5/433]

Časové vztahy obou vět se v tomto případě vyjadřují takto :

- **současnost s dějem věty řídící vyjadřuje ve větě vedlejší *imparfait***

Př. : *Paul m'a dit qu'il apprenait le français.* [5 /433]

Překlad : Pavel mi řekl, že se učí francouzsky.

Zde vidíme, že ve francouzštině použijeme *imparfait*, které standartně vyjadřuje minulý děj, ale do češtiny jej v tomto případě překládáme jako přítomný čas.

- **předčasnost vzhledem k ději řídící věty vyjadřuje ve větě vedlejší *plus-que-parfait***

Př. : *Paul m'a dit qu'il avait appris le français.* [5 /433]

Překlad : Pavel mi řekl, že se učil francouzsky.

V tomto případě je ve francouzštině použito *plus-que-parfait*, což je předminulý čas, v překladu vyjadřuje předčasnost.

- **následnost vzhledem k ději věty řídící vyjadřuje *conditionnel présent***

Př. : *Paul m'a dit qu'il apprendrait le français.* [5 /433]

Překlad : Pavel mi řekl, že se bude učit francouzsky.

Konečně se dostáváme k případu, který vyjadřuje následnost. I když ve francouzském jazyce použije *conditionnel présent*, což je podmiňovací způsob přítomný, do jazyka českého ho překládáme jako budoucí čas.

Děj následný, který má skončit před jiným následným dějem, se vyjadřuje pomocí tvaru *conditionnel passé*. [5/433]

Př. : *Paul m'a dit, qu'il apprendrait l'anglais quand il aurait appris le français.* [5 /433]

Překlad : Pavel mi řekl, že se bude učit anglicky, až se naučí francouzsky.

Pokud je sloveso věty řídící v přítomném nebo budoucím čase, v přítomném podmiňovacím nebo v rozkazovacím způsobu, užíváme ve francouzštině ve větě vedlejší zhruba obdobných časů a způsobů jako je tomu v češtině. [5/433]

Př. : Paul dit (dira, dirait) qu'il apprend le français. [5 /433]

Překlad : Pavel říká (řekne, by řekl), že se učí francouzsky.

Shrnutí

Ve druhé kapitole jsme se seznámili s časovou sousledností. Jak jsme si řekli v úvodu této kapitoly, jedná se o velmi zvláštní jev, který je nutné znát, aby nedocházelo například k nepřesnostem v překladu apod.

Užívání časů ve vedlejších větách, se tedy ve francouzském jazyce řídí jinými pravidly, než v češtině. Rozdíl můžeme pozorovat tehdy, když je sloveso řídící věty v některém z minulých časů.

Ukázali jsme si, že časové vztahy obou vět se v časové souslednosti vyjadřují tak, že současnost s dějem věty řídící vyjadřuje ve větě vedlejší *imparfait*, předčasnost vzhledem k ději řídící věty vyjadřuje ve větě vedlejší *plus-que-parfait* a následnost vzhledem k ději věty řídící vyjadřuje *conditionnel présent* a podpořili jsme je konkrétními příklady.

3. Podmínkové věty ve francouzštině

Ve francouzském jazyce existují tři typy podmínkových vět, podmínka skutečná, podmínka možná a podmínka neskutečná.

Podmínka skutečná má ve větě řídicí i ve větě vedlejší stejný čas a svým významem se blíží větám časovým, v češtině jim tedy odpovídají věty se spojkami *jestliže, -li (když, kdykoli)*. [5/644]

Př.: S'il peut, il vient me voir. [5 /644]

Překlad: Může-li, přichází mě navštívit.

Nás ovšem nejvíce zajímá podmínka možná a podmínka neskutečná, poněvadž tyto podmínky vyjadřují mimo jiné i budoucnost. [5/644]

3.1. Podmínka možná

Př. : Si la crise économique continue, dans 5 ans, il y aura 4 000 000 de chômeurs. [2]

Překlad : Bude-li ekonomická krize pokračovat v příštích pěti letech, budou zde 4 000 000 nezaměstnaných.

Př. : Je resterai à la maison s'il pleut. [5 /644]

Překlad : Zůstanu doma, bude-li pršet.

Tato souvětí vyjadřují tedy tzv. možnou podmínku v budoucnosti. Na rozdíl od češtiny se ve větě vedlejší neklade budoucí čas, nýbrž čas přítomný, na pořadí vět přítom nezáleží. Věta řídicí může mít sloveso v budoucím čase, v rozkazovacím způsobu nebo v konjunktivu vyjadřujícím přání. [5/644]

K vyjádření děje budoucího, o němž se předpokládá, že bude v dané chvíli ukončen, můžeme použít *passé composé*. [5/644]

Př. : Si Paul a fini sa traduction avant trois heures, il viendra nous voir. [5 /644]

Překlad : Bude-li Pavel hotov s překladem do tří hodin, přijde nás navštívit.

3.2. Podmínka neskutečná

Př. : S'il pouvait travailler demain, il le finirait. [5 /645]

Překlad : Kdyby mohl zítra pracovat, dokončil by to.

Př.: Le week-end prochain, nous resterions à la maison s'il pleuvait. [5 /645]

Překlad : Příští víkend bychom zůstali doma, kdyby přelo.

Tento typ souvětí vyjadřuje děj, který by nastal za určitých podmínek v budoucnosti. V tomto případě, na rozdíl od češtiny, použijeme *imparfait*. Věta řídicí má sloveso v *conditionnel présent* a spojka *si* odpovídá v tomto případě české spojce *kdyby*.

Základní pravidla o užívání časů a způsobů po spojce *si* v podmínkových souvětích můžeme shrnout takto :

- ***Si + présent de l'indicatif ; présent ou futur***

Př. : Demain, s'il fait beau on va se baigner.. [2]

Př. : Demain, s'il fait beau on ira se baigner. [2]

Překlad : Zítra, bude-li hezky, půjdeme se koupat.

- ***Si + imparfait ; conditionnel présent***

Př. : Si vous veniez, je serais heureux. [5 /646]

Překlad : Kdybyste přišli, byl bych rád.

- ***Si + plus-que-parfait ; conditionnel passé***

Př. : Si vous étiez venus, j'aurais été heureux. [5 /646]

Překlad : Kdybyste bývali přišli, byl bych býval rád.

Shrnutí

Třetí kapitola nám shrnuje poznatky o podmínkových větách, které dokáží v určitých případech vyjádřit budoucnost. Ve francouzském jazyce existují tedy tři typy podmínek, skutečná, možná a neskutečná.

Podrobněji jsme se zaměřili na podmínku možnou a podmínku neskutečnou, poněvadž právě tyto dvě podmínky nám mimo jiné vyjadřují i budoucí děj.

Podmínka možná vyjadřuje podmínku v budoucnosti, ale na rozdíl od češtiny se klade ve vedlejší větě čas přítomný a na pořadí vět nezáleží. Řídící věta může mít sloveso buď v čase budoucím, v rozkazovacím způsobu nebo v konjunktivu vyjadřujícím přání. Abychom vyjádřili děj budoucí, o kterém předpokládáme, že bude ukončen v dané chvíli, použijeme *passé composé*.

Podmínka neskutečná vyjadřuje mimo jiné i děj, který by za určitých podmínek mohl nastat v budoucnosti. V tomto případě použijeme času *imparfait*.

Nakonec této kapitoly jsme si shrnuli základní pravidla o užívání časů a způsobů po spojce *si* v podmínkových souvětích.

4. Jazykové prostředky dezignující budoucnost v českém jazyce

České sloveso má schopnost vyjádřit svými tvary tyto tři základní časy : minulý, přítomný a budoucí. Základní tvary pro vyjádření těchto tří časů jsou : préteritum, prézens a futurum, jimi zařazujeme děj na časovou osu. „*Výchozím bodem pro časové zařazení slovesného děje je doba promluvy, tzn., že bezpříznakovým časem je čas přítomný, tvary v čase minulém se vztahují k dějům uskutečněným před momentem promluvy, čas budoucí se pak vztahuje na děje, jež budou probíhat (proběhnou) po tomto okamžiku.*“ [3/165]

Jelikož se celá tato práce zaměřuje na vyjadřování budoucnosti, pojďme se i zde věnovat především budoucímu času. Český jazyk má oproti jazyku francouzskému pouze jeden budoucí čas. Primárním prostředkem pro vyjádření následnosti v českém jazyce je futurum. V případě futura jsou formální prostředky roviny morfematické rozdílné v závislosti na slovesném vidu.

Slovesný vid je jazykový prostředek, který vyjadřuje průběh slovesného děje, ten může být buď neohrazený (slovesa nedokonavá) nebo ohrančený (slovesa dokonavá). V českém jazyce představuje vid širokou škálu možností, běžně existují slovesa nedokonavá a k nim příslušná slovesa dokonavá. Ve francouzštině nejsou slovesa z hlediska vidu tak často rozlišovaná jako v češtině. V českém jazyce je vid povahou samotného slovesa, proto vid rozlišujeme například i v budoucnosti (*budu pomáhat x pomohu*). Ovšem francouzština rozlišuje vid zejména v minulosti. [5/392]

V českém jazyce vyjadřujeme následnost po okamžiku komunikačního aktu u nedokonavých sloves analytickým (opisným) tvarem futura (*př. Budu psát dopis*), zatímco u dokonavých sloves se vyjadřuje přítomní formou (*př. Napíšu dopis*). [6/165] Budoucí děj můžeme taktéž vyjádřit pomocí nezdokonavující předpony *po-* u tvaru přítomnosti některých sloves pohybu (*pojedu*) a několika dalších sloves (*př. pokvete*). [3/166]

Budoucí čas lze v češtině vyjádřit obdobně jako přítomný a minulý – i tvarem tzv. výsledného stavu (*př. budu mít zatopeno*). [3/166]

Mluvnické časy se uplatňují též při vyjadřování modálních odstínů. V běžném vyjadřování užitím přítomního tvaru místo tvaru času budoucího, pokud je jisté, že se tento děj v budoucnosti uskuteční, nebo je-li budoucnost vyjádřena lexikálně (*př. zítra malujeme*). [3/166]

Naopak tvary futura můžeme v běžném vyjadřování použít i jako prostředek vyjadřování pravděpodobnosti (*př. Tatínek /už/ bude doma = tatínek je asi/patrně už*

doma), ale také výzvy (př. *Nebudeš mě (přece) prosit = nepros mě*), zdvořilé žádosti (př. *Budete mít drobné ? = dejte mi drobné*). [3/167]

V českém jazyce můžeme stejně jako v jazyce francouzském vyjádřit budoucnost pomocí příslovcí (př. *Zítřa pojedeme na výlet., dále pozítří, pak, apod.*)

Shrnutí

Kapitola čtvrtá pojednává o vyjádření budoucnosti v českém jazyce. Tato kapitola nám ukazuje rozdíly mezi vyjadřováním budoucnosti v jazyce českém a v jazyce francouzském.

České sloveso má schopnost vyjádřit svými tvary tři základní časy, čas budoucí, čas přítomný a čas minulý. Český jazyk má tedy oproti francouzskému pouze jeden budoucí čas. Velmi důležitá je zde znalost slovesného vidu. V českém jazyce vid představuje velmi širokou škálu možností, běžně existují slovesa nedokonavá a k nim slovesa dokonavá. Ve francouzském jazyce nejsou ale slovesa z hlediska vidu tak často rozlišována jako v jazyce českém. V češtině rozlišujeme vid například i v budoucnosti, ve francouzštině zejména v minulosti.

Následnost se u nedokonavých sloves vyjadřuje v českém jazyce analytickým tvarem futura, u dokonavých sloves se vyjadřuje formou prezentní. Budoucí děj lze též vyjádřit pomocí nezdokonavující předpony *po-* u tvaru prezentu některých sloves pohybu a několika dalších sloves.

5. Analýza textu

V teoretické části jsme si v kapitole s názvem „*Systém jazykových prostředků vyjadřujících budoucnost ve francouzštině*“ vysvětlili, co znamená pojem čas a jak se chová francouzské sloveso. Dále jsme si ukázali, jaké jazykové prostředky ve francouzském jazyce vyjadřují budoucnost, jak se tvoří a kdy se používají.

Tato praktická část se bude věnovat analýze textu. Pro analýzu jsme si vybrali knihu od belgického autora detektivních románů, Georse Simenona, *L'amoureux de Mme Maigret* (Nápadník paní Maigretové). V této praktické části si tedy názorně ukážeme, jak se dané jazykové prostředky užívají v psaném jazyce, kdy se používají a jak moc jsou či nejsou frekventované. Analyzovat budeme tyto tři tvary: *futur simple*, *futur proche* a *présent de l'indicatif*.

Analýza bude spočívat v tom, že na 100 stránkách této knihy zjistíme, který z těchto tří prostředků vyjadřujících budoucnost se používá nejčastěji, zda je to *futur simple*, *futur proche* nebo *présent de l'indicatif*.

Tabulka vykazující počet výskytu *futur simple*, *futur proche* a *présent de l'indicatif* na 100 stránkách textu

<i>Futur simple</i>	<i>Futur proche</i>	<i>Présent de l'indicatif</i>
69	22	15

Z výše uvedené tabulky je tedy patrné, který z těchto tří prostředků se používá nejčastěji a naopak. Tabulka nám jasně dokazuje, že nejčastěji vyskytovaným prostředkem pro vyjádření budoucnost je v této knize *futur simple*. Jak jsme již uvedli v teoretické části, tvary *futur simple* se používají zejména v psané podobě, běžně se vyskytují v literatuře, tisku i na internetových stránkách.

Výskyt tvarů *futur proche* a *présent de l'indicatif* je poměrně vyrovnaný. Tvary *futur proche* jsou v této knize ovšem o něco frekventovanější, našli jsme je dvaadvacetkrát, zatímco tvary *présent de l'indicatif* vyjadřující budoucí děj pouze patnáctkrát.

Příklady *futur simple* v knize Georgese Simenona:

Př.: Un jour ou l'autre, tu constateras que c'est moi qui ai raison.

Překlad: Dřív nebo později zjistíš, že pravdu mám já. [8/8]

Př.: Eh bien, quand j'aurai encore une surveillance délicate à faire, je t'en chargerai à la place de mes hommes.

Překlad: No vida, až zase budu muset zařídit nějaké delikátní sledování, pověřím tím místo svých mužů tebe. [8/16]

Př.: Tu écouteras ce que l'on dit et tu essaieras surtout de te renseigner sur ta servante blonde et sur ses patrons.

Překlad: Budeš poslouchat, co se říká, a pokusíš se hlavně sehnat informace o té svojí blonděté služce a o jejích pánech. [8/34]

Příklady *futur proche* v knize Georgese Simenona:

Př.: Je vais passer le week-end chez des gens qui possèdent une trentaine de millions!

Překlad: Strávím víkend u lidí, kteří vlastní asi třicet milionů! [8/102]

Př.: Mon mari va vous accompagner.

Překlad: Manžel vás doprovodí. [8/52]

Př.: On ne va pas fermer les grilles?

Překlad: Nebudou zavírat mříže? [8/20]

Příklady *présent de l'indicatif* v knize Georgese Simenona:

př.: M. Lucien arrive, ne perd pas une minute et, de la chambre de la jeune fille, abat, à l'aide d'une carabine à air comprimé, l'adversaire qu'on lui a désigné.

Překlad: Pan Lucien přijde, neztrácí ani minutu a z dívčina pokoje zabije speciální vzduchovkou protivníka, kterého mu označili. [8/82]

Př.: Je pleure et je prie... La nuit, je couche à l'Hôtel Saint-Georges.

Překlad: Budu plakat a modlit se... V noci budu spát v hotelu Saint-Georges. [8/178]

Př.: *Déjà Krofta orchestre sa défense, porte plainte, annonce la disparition de sa bonne, invente le vol des bijoux et...*

Překlad: To už Krofta organizuje svou obranu, podá žalobu, ohlásí zmizení své služebné, vymyslí si krádež šperků a... [8/84]

Tabulka vykazující počet výskytu *futur simple*, *futur proche* a *présent de l'indicatif* v přímé řeči /mimo přímou řeč na 100 stránkách textu

<i>Futur simple</i>	<i>Futur proche</i>	<i>Présent de l'indicatif</i>
56/13	17/5	13/2

Z této tabulky je tedy zřejmé, že tvar *futur simple* byl v této knize použit 56x v přímé řeči a 13x mimo přímou řeč, tvar *futur proche* 17x v přímé řeči a 5x mimo přímou řeč a tvar *présent de l'indicatif* byl použit 13x v přímé řeči a pouze 2x mimo řeč přímou.

Příklad *futur simple* v knize Georgese Simenona v přímé řeči:

př.: *Si on me demande, je serai ici dans une heure environ.*

Překlad: Kdyby se po mně ptali, budu tady asi za hodinu. [8/40]

Příklad *futur simple* v knize Georgese Simenona mimo přímou řeč:

př.: *C'est un exemple de plus de la patience incroyable de certains agents secrets, car ce qu'il vient d'apprendre, il **devra** le retenir mot pour mot pendant des heures, jusqu'au moment où, dans son logement de Corbeil, près des Moulins, il **passera** la nuit à le dactylographier.*

Překlad: Je to další příklad neuvěřitelné trpělivosti některých tajných agentů, neboť to, co se právě dozvěděl, si bude muset slovo od slova pamatovat celé hodiny, až do chvíle, kdy ve svém bytě v Corbeil u Moulins strává noc psaním na stroji. [8/82]

Příklad *futur proche* v knize Georgese Simenona v přímé řeči:

př.: *On va quand même **essayer** de l'identifier...*

Překlad: Přesto se pokusíme ho identifikovat... [8/28]

Příklad *futur proche* v knize Georgese Simenona mimo přímou řeč:

př.: *Babette va apporter le nécessaire pour préparer le thé.*

Překlad: Babette přinese, co je třeba na přípravu čaje. [8/132]

Příklad *présent de l'indicatif* v knize Georgese Simenona v přímé řeči:

př.: *Donc, vous vous chargez de l'affaire?*

Překlad: Takže si ten případ vezmete na starost? [8/72]

Příklad *présent de l'indicatif* v knize Georgese Simenona mimo přímou řeč:

př.: *Il lui téléphone.*

Překlad: Zatelefonuje mu. [8/82]

Jak jsme již uvedli v teoretické části této práce, všechny tyto tři časy *futur simple*, *futur proche* a *présent de l'indicatif* mají schopnost vyjádřit budoucí děj.

Jan Šabršula se v jedné ze svých mluvnic zmiňuje o tom, že termín *futur proche* je v některých případech motivován mylně, neboť budoucnost blízkou vyjadřuje především *présent de l'indicatif*. Tato analýza nám ovšem ukázala, že tomu tak nemusí vždy být, zda jde o budoucnost blízkou či vzdálenou záleží ve většině případů na kontextu a nezáleží na tom, zda byl použitý tvar *futur proche* nebo *présent de l'indicatif*.

Jan Šabršula se dále zmiňuje o tom, že *futur proche* vykazuje určité stopy defektivnosti, že tento opis je například nepravděpodobný se slovesem *être*. Tuto skutečnost nám naopak analýza potvrdila, poněvadž ani jednou jsme nenašli tvar *futur proche* spojený s tímto slovesem.

Dalším zajímavým příkladem, o kterém se Jan Šabršula zmiňuje v jedné ze svých gramatik je, že *futur proche* je hlavním dezignantem budoucího děje v subkódech lidových a hovorových. Z toho plyne jeho větší frekvence v přímé řeči, což nám opět tato analýza potvrzuje.

Můžeme říci, že tyto tři časy, *futur simple*, *futur proche* a *présent de l'indicatif*, si vzájemně konkurují, neboť je všechny nacházíme v poměrně hojném počtu. Pravdou je, že tvar *futur simple* se v této analýze vyskytuje častěji než tvary *futur proche* nebo *présent de l'indicatif*, což opět podpořily zjištěné skutečnosti některých lingvistů. R. Martin v literárních dílech nachází poměr 1.659 případů *futur simple*, 126 příkladů *futur proche* a Z. Stavinohová nachází v literárních textech taktéž převahu *futur simple*.

Shrnutí

Poslední kapitola se zabývá analýzou textu. Jedná se o praktickou část práce, která má za úkol podpořit informace získané z gramatik. Analýzu textu jsme prováděli na knize *L'amoureux de Mme Maigret* (Nápadník paní Maigretové) od francouzského autora detektivních románů, Georgese Simenona. Na 100 stránkách této knihy, jsme analyzovali tvary *futur simple*, *futur proche* a *présent de l'indicatif* vyjadřující budoucnost. Zjištěné statistické údaje jsme zpracovali do přehledných tabulek. První tabulka nám ukazuje celkový počet výskytu *futur simple*, *futur proche* a *présent de l'indicatif*, zatímco druhá tabulka nám ukazuje počet výskytu těchto tvarů v řeči přímé a mimo ni.

První tabulka dokazuje, že nejčastěji používaným tvarem pro vyjádření budoucnosti je v této knize tvar *futur simple*. Naopak tvar, který je pro vyjádření budoucnosti používaný nejméně, je tvar *présent de l'indicatif*. Druhá tabulka vykazuje výskyt výše zmíněných tvarů v řeči přímé a mimo přímou řeč. Všechny tři tvary jsou častěji použity v řeči přímé, v poměru 56:13 u tvaru *futur simple*, 17:5 u tvaru *futur proche* a 13:2 u tvaru *présent de l'indicatif*.

Zjištěné výsledky jsme porovnali se získanými informacemi z gramatik, přičemž některé informace se potvrdily a některé naopak.

Závěr

Tato bakalářská práce si kladla za cíl, co nesrozumitelněji popsat možnosti vyjádření budoucnosti ve francouzském jazyce, popsat, jak a kdy se používají a poté aplikovat poznatky na příklady a zjistit, zda si tyto prostředky, zejména *futur simple*, *futur proche* a *présent de l'indicatif*, vzájemně konkurují. Tato bakalářská práce je jako celek rozčleněna do dvou hlavních částí, první část je část teoretická (kapitola 1. – 4.) a druhá část je praktická (kapitola 5.).

V první kapitole jsme si detailně vysvětlili, jak se chová francouzské sloveso a co znamená pojem čas. Cílem první kapitoly této práce bylo tedy teoreticky popsat veškeré jazykové prostředky, které vyjadřují budoucnost, zmínili jsme se zde o *futur simple*, *futur proche*, *présent de l'indicatif*, *futur antérieur* a *passé composé*, dále o konjunktivu, imperativu, nefinitních slovesných tvarech, modálních slovesech a adverbích vyjadřujících budoucnost. U každého jevu jsme popsali jeho tvoření a použití, které jsme samozřejmě vždy názorně ukázali na konkrétních příkladech z literatury, tisku či internetu.

Druhá kapitola nám popisuje časovou souslednost. Jedná se o poněkud zvláštní jev, neboť užívání časů ve vedlejších větách se v češtině řídí jinými pravidly než ve francouzštině. Znalost tohoto jevu je ovšem nezbytná, poněvadž při jeho neznalosti dochází často k nepřesnostem při překladu.

Další kapitola se věnuje podmínkovým větám, které také v určitých případech vyjadřují budoucí děj. Podrobně jsme se zaměřili na podmínku možnou a podmínku nemožnou, právě tyto dvě vyjadřují ve francouzštině budoucnost.

Kapitola čtvrtá pojednává o vyjadřování budoucnosti v českém jazyce. V této kapitole jsme se pokusili alespoň nastínit rozdíl mezi vyjadřováním budoucnosti v jazyce českém a v jazyce francouzském.

Poslední, pátá, kapitola se věnuje praktické části této bakalářské práce, jedná se o analýzu textu. Tato část je zřejmě nejzajímavější, poněvadž teoretický výklad můžeme nalézt ve všech možných mluvnicích a gramatikách. Analýza textu nám ukázala, jaký jazykový prostředek vyjadřující budoucnost je nejfrekventovanější a naopak. Zaměřili jsme se na celkové použití *futur simple*, *futur proche* a *présent de l'indicatif* a poté na jejich použití v přímé řeči a mimo přímou řeč.

Obecně platí, že nejčastěji používaným prostředkem vyjadřujícím budoucnost je *futur simple*. *Futur proche* a *présent de l'indicatif* se pro vyjádření budoucnosti používají zejména v přímé řeči či v hovorovém jazyce. Praktická část této práce nám potvrdila, že

tomu tak skutečně je. Skutečně se potvrdilo, že nejčastěji byl použitý tvar *futur simple* a tvary *futur proche* a *présent de l'indicatif* se vyskytují mnohem četněji v přímé řeči než mimo ni. Tuto analýzu též podpořily zjištěné výsledky z minulých let, romanistky, překladatelky a autorky francouzských učebnic, Zdeňky Stavínkové, která též našla v literárních textech převahu *futur simple*.

Résumé

Ce travail parle de la concurrence des temps désignant le futur en langue française. Il s'agit du *futur simple*, *futur proche* et *présent de l'indicatif*. Le travail est divisé en deux grandes parties, une partie théorique et une partie pratique.

Le présent travail est divisé en cinq chapitres, la préface et la conclusion. Le premier chapitre décrit ce qu'est un verbe et le temps. L'objet du premier chapitre de ce travail était de décrire théoriquement toutes les ressources linguistiques qui peuvent désigner le futur, donc *futur simple*, *futur proche*, *présent de l'indicatif*, *futur antérieur* et *passé composé*, après *le subjonctif*, *l'imparfait*, *les formes verbales infinies*, *les verbes modaux* et *les adverbes* expriment l'avenir. Nous avons expliqué la formation des paradigmes verbaux et leur utilisation et nous avons cherché des exemples dans la littérature, dans le journal et sur l'Internet. Le deuxième chapitre s'occupe des propositions conditionnelles qu'ils expriment le futur dans certains cas. Le troisième chapitre discute de la concordance des temps. La connaissance de ce phénomène est très importante pour une bonne traduction et pour un bon emploi. Dans le quatrième chapitre on décrit l'expression du futur dans notre langue maternelle, dans la langue tchèque. Dans ce chapitre, nous avons esquissé la différence entre l'expression du futur en tchèque et en français. En tchèque il existe seulement un temps pour exprimer des actions réalisées dans l'avenir, par opposition au français.

Le dernier chapitre est le plus intéressant et le plus utile. Ce chapitre s'occupe de la partie pratique, c'est l'analyse de texte. Pour l'analyse nous avons choisi un livre de Georges Simenon, *L'amoureux de Mme Maigret*. L'analyse a été réalisée sur une centaine de pages de ce livre. Dans la partie pratique nous avons constaté quelles sources linguistiques qui représentent le futur sont utilisées le plus souvent et quelles sont les moins fréquentes.

Bibliografie

- [1] ARRIVÉ, M. - GADET, F. - GALMICHE, M.: *La Grammaire d'aujourd'hui. Guide alphabétique de linguistique française*, Paris 1986, ISBN 2-08-112003-8
- [2] BÉRARD, E. - LAVENNE, C.: *Modes d'emploi. Grammaire utile du français*. Paris 1989
- [3] ČECHOVÁ, M.: *Čeština - řeč a jazyk*, Praha 2000, ISBN 80-85866-57-9
- [4] GREVISSE, M.: *Le bon usage*, Gembloux 1969, ISBN 978-2-8011-1404-9
- [5] HENDRICH, J. - RADINA, O. - TLÁSKAL, J.: *Francouzská mluvnice*, SPN Praha 1991, Fraus Plzeň 2001, ISBN 80-7238-064-8
- [6] KOLEKTIV AUTORŮ.: *Mluvnice češtiny 2, Tvarosloví*, Academia Praha 1986, ISBN 21-114-86
- [7] PERGAUD, L.: *La guerre des boutons*, CLE International 2002. ISBN 978-2-09-031925-5
- [8] SIMENON, G.: *L'amoureux de Mme Maigret*, Garamond 2010. ISBN 987-80-7407-069-3
- [9] ŠABRŠULA, J.: *Slovní druhy současné francouzštiny*, SPN Praha 1975
- [10] ŠABRŠULA, J.: *Vědecká mluvnice francouzštiny*, Academia Praha 1986
- [11] VERNE, J.: *Un hiver dans les glaces*, CLE International 2006. ISBN 209-031798-1
- [12] VONDRÁČEK, A.: *Úvod do studia francouzského jazyka*, Aleš Čeněk, s. r. o. Plzeň 2006. ISBN 80-86898-61-X

Internetové zdroje

- [13] <<http://cs.wikipedia.org>>
- [14] <<http://www.lefigaro.fr/flash-sport/2013/03/17/97003-20130317FILSPO00234-nadal-n-ira-pas-a-miami.php>>
- [15] <http://www.lemonde.fr/europe/article/2013/06/23/en-albanie-la-rhetorique-dominante-est-le-national-europeisme_3435060_3214.html>
- [16] <<http://www.goal.com/fr/news/29/ligue-1/2013/03/03/3794627/ligue-1-asse-galtier-jaurai-pr%C3%A9f%C3%A9r%C3%A9-perdre-le-match>>
- [17] <http://www.lemonde.fr/societe/article/2013/03/18/olivier-metzner-a-eu-une-influence-considerable-dans-l-histoire-du-droit-penal_1850143_3224.html>
- [18] <<http://www.lefigaro.fr/flash-eco/2013/03/14/97002-20130314FILWWW00486-vw-va-ouvrir-10-nouvelles-usines.php>>
- [19] <http://www.lemonde.fr/le-magazine/article/2013/08/09/ho-chi-minh-ville-l-hyperactive_3459120_1616923.html?xtmc=demain&xtcr=1>
- [20] <http://www.lemonde.fr/idees/article/2013/07/19/berlin-ne-veut-pas-d-une-europe-allemande_3450256_3232.html?xtmc=dorenavant&xtcr=7>
- [21] <http://www.lemonde.fr/europe/article/2013/03/17/a-chypre-les-avoirs-russes-seront-durement-touchees_1849602_3214.html>
- [22] <<http://www.referaty10.com/referat/Filozofie/2/tema-2-21-Filozofie.php>>
- [23] <http://www.liberation.fr/politiques/2014/03/04/candidats-aux-municipales-apres-jeudi-18-heures-il-sera-trop-tard_984460>